

uprav in nadzornih sveten- nekaterih slovenskih podjetij, se naša država kaže prav kot izjemen vzorčni primer proučevanja problema principala in agenta. Teorija agencijskega problema o nezmožnosti nadziranja agenta s strani principala, ki jo po mnenju nekaterih socialističnih družboslovnih in "ekonomskih" mislecev širijo za na odpad pripravljene zahodni kapitalistični učenjaki, se neverjetno lepo odraža na slovenskem primeru. To je dokaz dvojega. Prvič, da ta teorija nikakor ni za odpis in da še kako drži, in drugič, da smo v Sloveniji zaradi tega dejstva lahko resno zaskrbljeni. Pa poglejmo nekaj najbolj evidentnih primerov, ko se je problem izkazal za zelo resnega in skrb vzbujajočega. "IGRICE" SLOVENSkih NADZORNIH SVETOV Ena največjih fars se je dogajala v razvpitem "holdingu z obale Piranskega zaliva". Nekdanji predsednik uprave te primorske družbe in kasneje njen prvi nadzornik je dolgo časa držal oporo predsedniku uprave, vse dotlej, dokler ni bilo jasno, da izhoda brez javnega linča in računovodskega propada podjetja ne bo šlo. V trenutku, ko so se zadeve močno zaostriše, si je po pilotovsko umil roke pred celotno slovensko javnostjo in tako sporčijo, da ni kriv. Dejstvo pa je, da je ves čas najbolj spornih poslov uprave podjetje vodil tudi nadzorni svet, ki se je s temi posli očitno strinjal. Kako se lahko predsednik nadzornega sveta podjetja, ki se pripelje na rob propada, s tem da pred tem popolnoma preusmeri dejavnost in se iz energetskega trgovca spremeni v finančni holding, tega "nadzornega sveta" vladni podpornik ter da vlade ne bo nadziral, temveč jo bo podpiral. Kljub temu ima opozicijsko vrsto vzvodov, da vlado ovira ali pa usmerja pri njenem delovanju in lahko vpliva na racionalnost trošenja davkoplačevalskega denarja. Če hoče, seveda. Kljub vsem nerodnostim in nespretnostim obstoječe oblasti pa se je ta vendarle občasno izkazala kot oblast, kjer načela principala - agent delujejo. Prvič se to vidi v sicer menedžersko nekoliko šibkem predsedniku vlade, ki prisluhne "nadzornemu svetu" in se po njegovih usmeritvah občasno tudi odloča. Drugič pa je to očitno tedaj, ko tisti člani "nadzornega sveta" (parlamenta), ki naj bi bili podporniki uprave (vlade), to niso in ji pravzaprav javno nasprotujejo. To je do neke mere čudno, saj bi bilo bolje, da bi se politiki o marsičem pogovorili krog očeh javnosti, po dmgi strani pa nam vliva upanje, da v tej državi kdo še razmišlja s svojo glavo in ne le sledi politični usmeritvi, PRORAČUNSKA OMEJITEV JE KRUTA Kljub pozitivnosti nekaterih pristopov sedanje vlade pa so njeni ukrepi dokaj neučinkoviti. Razlog se ponovno skriva v tem, da je "nadzorni svet" premalo aktiven oziroma da nima očitne vloge pri vodenju države. Tu so nam ZDA lahko za zgled. Oktobra lani, ko se je sprejemal paket pomoči, so tedanjemu predsedniku Bushu več težav kot demokrati povzročali njegovi republikanci, saj so kot odgovorni senatorji (nadzorniki) dvomili v učinkovitost ukrepov in smotrnost porabe javnega denarja. V slovenskem parlamentu to sicer redko doživimo. razlog za to pa je, da imajo vsi njegovi člani podobne in preveč prepletajoče se interese. Pozabimo na politične barve; te so samo krinka, maska, za katero se v tej komediji zmešnjav skrivajo naši politiki, da dosežajo lastne sebične individualne interese. Tako kot nadzorniki slovenskih podjetij. In zato množica vladnih ukrepov ne deluje. Veliko proračunskega denarja je že in bo še zletelo v zrak brez pravili učinkov na gospodarstvo. Proračunski deficit in javni dolg raste. Proračunska omejitev pa je kruta. Nekdo bo to moral vrniti in tistemu bo jasno, da je bilo upravljanje države v zadnjem času (in seveda ne samo v času te vlade) neracionalno in negospodarno. Državljanji (principali) bomo to neracionalnost plačali: neposredno prek višjih davkov in prispevkov, nato pa posledično še prek nižje gospodarske rasti, ki bo posledica tega. Negativna rast BDP za -7,3%. kot navaja UMAR? Če bomo želeli sprememb, bomo morali pritisniti na "nadzorni svet" ali neposredno na državni "menadžment", tako kot smo to storili v primeru dohodninske lestvice. Do tedaj pa še vedno drži, da imamo takšne voditelje, kot si jih zaslužimo. Aljoša Rižner svoje premoženje le, če podjetje maksimira svojega, na ravni države pa lahko posameznik maksimira svoje premoženje na račun daigega (večji socialni transferji denimo zahtevajo več pobranih davkov). Čeprav se nekateri na vsak način želijo izogniti gospodarskim vprašanjem oziroma zmanjšati njihov pomen, se vendarle vsak posamezno in vsi skupaj vedno znova vrnemo h gospodarjenju oziroma ekonomiziranju z danimi sredstvi. Ekonomski učbeniki na povsem začetni ravni študija ekonomije uvedejo pojem proračunske omejitve (države, podjetja, posameznika), ki je striktna in pravi, da ekonomski subjekt nad svojo omejitev ne more, če gre nad njo v enem obdobju, pa bo nujno moral zmanjšati svojo porabo v naslednjem obdobju, saj bo moral plačevati obresti na preveliko porabo v prvem obdobju. To je žal kmata resnica in tega bi se morali zavedati vsi davkoplačevalci, delničarji, nadzorni sveti, uprave in država sama. Če bi se tega zavedali, potem bi moral v Sloveniji že velikokrat nastati revolt, kakršen je nastal, ko je minister za finance naznanil, da bo uvedel nova dva dohodninska razreda. Slovenska družba je v tem primeru končno reagirala zrelo; jasno ji je bilo, da bo tovrstna reforma davčne zakonodaje le pomenila, da se bo (nekaterim) posameznikom močno znižal njihov razpoložljivi dohodek, zato da bo država lahko financirala programe in projekte, ki so zgrešeni in k odpravljanju krize niso niti ne bi niti najmanj pripomogli. In takšnih programov je ogromno. Gospodarska kriza Sloveniji ni prizanesla, vlada pa se je je lotila izredno nespretno. Kot agent, "menadžer" z javnimi sredstvi, je delovala zelo slabo in vrsto sredstev zmetala stran brez ustreznih kriterijev in ocenitve potencialnih učinkov na oživetev gospodarske aktivnosti. Z vidika principalov (davkoplačevalcev) je namreč nedopustno, da je država subvencije za delovni čas dajala podjetjem, ki zaposljujejo ljudi, ki so izobraženi in razgledani in ki so si kot takšni tudi sposobni najti novo zaposlitev. Povsem drugače je, če gredo javna sredstva za subvencije delovnega časa v podjetjih z nizko izobraženo delovno silo, ki se bo, če ostane brez zaposlitve, težko sama znašla. Reševanje Mure je reševanje socialnega problema regije in države, nikakor pa ne reševanje slovenskega paradnega konja. Pa vendar je pomoč Muri kot velikemu davkoplačevalcu še nekoliko mogoče razložiti, nedopustno pa je, da ogromno tovrstnih subvencij pridobi borznoposredniška hiša. Tudi "nadzorni svet" na ravni države je slab. Parlament z vsemi svojimi organi in komisijami naj bi spremljal vlado pri njenih odločitvah, kam in kako bo plisirala davkoplačevalki denar. Državljanji izvolimo poslance (svoj nadzorni svet) zato, da bi ti spremljali vlado in jo nadzirali, vendar s tem dodatnim vedenjem, da je del

Poslovne novice domačih časopisov in spletnih portalov

Finance	<ul style="list-style-type: none"> Opec: Še štiri leta poceni nafte Bruseljskim birokratom povišek - 100 milijonov evrov! Nova24tv: Metod Dragonja preiskuje, kdo pumpa Petro Sovdat?! Zakaj že potrebujemo 8.226 policajev?!? Finance delamo: Kako dobro se letos prodajajo kuhančki <p style="text-align: right;">more</p>
Dnevnik	
Delo	
Večer	
Svet24	
Požareport	

MMCR TV

24ur.com	<ul style="list-style-type: none"> Sij za preostali delež Perutnine Ptuj ponuja osem evrov za delnico Sij za preostali delež Perutnine Ptuj ponuja osem evrov za delnico Sij za preostali delež Perutnine ponuja osem evrov za delnico Dars: Najvameje se je voziti po avtocestah Dars: Najbolj varno se je voziti po avtocestah <p style="text-align: right;">more</p>
Siol.net	
Prim. novice	
Žurnal24	
PortalPlus.si	

Tuje novice iz regije

SEEbiz	<ul style="list-style-type: none"> Suton Poleta: Tulum u dječjoj sobi samoupravnog socijalizma NBS: 200 kg čokoladica za edukaciju dece Više od sto napada na kontrolore u beogradskom prevozu za tri godine Dukanović iznenađen izjavom Nikolića, Vujanović nije Beogradska berza: Energoprojekt i Komercijalna banka spustili indekse <p style="text-align: right;">more</p>
Hrvaška	
Srbija	
BIH	
Makedonija	

© 2009 - 2014 Društvo Mali delničarji Slovenije - Small Shareholders' Association of Slovenia, Tomšičeva ulica 1, 1000 Ljubljana
 Društvo je vpisano v register društev pri UE Ljubljana. Matična: 4009908, ID za DDV: SI 94018154, TRR odprt pri DBS, d.d: SI56 1910 0001 0204 066
 Tel: +386 1 433 4000, +386 1 433 5000, GSM: +386 41 633 330 ali +386 31 787 282, Fax: +386 59 923 165, E-mail: info@skupaj.si, [Prijava](http://www.skupaj.si).